

Nr 308.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt enskilda folkskoleseminarier; given Stockholms slott den 11 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiasuikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

att till understöd åt vartdera av Ateneums folkskoleseminarium och Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium anvisa på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag, högst 13,300 kronor, eller tillhopa högst 26,600 kronor att utgå på de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Värner Rydén.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11
mars 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Rydén anförde:

Understöd åt
enskilda folk-
skolesemi-
narier.

Vid anmälan den 9 januari 1919 av de frågor, som tillhörde regle-
ringen av riksstatens åttonde huvudtitel för år 1920, hemställde jag, såsom
framgår av det vid årets statsverksproposition fogade utdraget av statsråds-
protokollet över ecklesiastikärenden, punkten 193, att Kungl. Maj:t täcktes
föreslå riksdagen att, i avbidan på proposition angående understöd åt
Ateneums folkskoleseminarium och Göteborgs kvinnliga folkskolesemina-
rium, beräkna för ändamålet på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag,
högst 30,000 kronor. Denna min hemställan blev av Kungl. Maj:t bifallen.

Såsom jag vid nämnda tillfälle erinrade hade folkskolöverstyrelsen,
som genom Kungl. Maj:ts beslut den 20 juni 1918 anbefallts att avgiva
utlåtande över lärarlönenämndens den 31 maj 1918 avgivna betänkande IV

angående de statsunderstödda privatläroverken, vilket betänkande innefattade förslag, bland annat, i fråga om statsunderstödda kvinnliga folkskoleseminarier, emellertid i skrivelse den 31 augusti 1918 anmält, att, då frågan om fortsatt statsunderstöd till ovannämnda seminarier givetvis måste behandlas i sammanhang med sistnämnda ärende och överstyrelsen icke då vore beredd att däröver avgiva utlåtande, överstyrelsen först senare vore i tillfälle att inkomma med framställningar rörande ovan angivna punkter. Sedan överstyrelsen nu inkommit med det infordrade utlåtandet, anhåller jag att ånyo få anmäla ärendet.

Till understöd för uppehållande av Stockholms privata folkskollärrinneseminarium eller, såsom läroanstalten numera benämnes, Ateneums folkskoleseminarium har riksdagen på extra stat för vart och ett av åren 1911—1919 beviljat ett anslag av 6,300 kronor att utgå på de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämdes. Vidare har riksdagen för vart och ett av åren 1913—1919 till Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium på extra stat beviljat ett anslag av 6,300 kronor att utgå på av Kungl. Maj:t föreskrivna villkor. Såsom norm för bestämmande av understödsbeloppet har varit uppställt ett statsbidrag av 2,100 kronor för varje seminarieklasse, motsvarande avlöningen till en kvinnlig adjunkt i första lönegraden vid statens folkskoleseminarier. Villkor för understödets åtnjutande hava varit, bland annat, att seminariet skulle stå under tillsyn av vederbörande konsistorium, att till lärare icke finge antagas annan än den, mot vars lämplighet folkskolöverstyrelsen icke hade något att erinra, att i fråga om avgångsprövning vid seminariet de för sådan prövning vid statens folkskoleseminarier gällande bestämmelserna i tillämpliga delar skulle lända till efterrättelse samt att avgångsprövningen skulle förrättas i närvaro av ledamot av folkskolöverstyrelsen eller av folkskolöverstyrelsen förordnad sakkunnig person.

Nu har styrelsen för aktiebolaget Ateneum för flickor, vilket bolag innehar seminariet, anhållit om vidtagande av sådana åtgärder, att styrelsen måtte för uppehållande av undervisningen under år 1920 erhålla ett statsbidrag av 15,000 kronor.

Vid ansökningen voro fogade tryckt redogörelse för arbetet vid Ateneum för flickor i Stockholm, inklusive Ateneums folkskoleseminarium, under läsåret 1917—1918, uppgift å inkomster och utgifter för Ateneum för flickor under kalenderåret 1917 samt förslag till stat för seminariet för år 1920 av följande lydelse:

Inkomster.

Anslag	kronor	15.000:—
Terminsavgifter	»	32.000:—
Brist	»	2.115:—
		<hr/>
	Summa kronor	49,115:—

Utgifter.

Löner	kronor	26,165:—
Pensionsavgifter	»	2,700:—
Avgifter till vikariatskassan	»	150:—
Hyra	»	9,500:—
Materiell	»	2,000:—
Uppvärmning	»	4,000:—
Belysning	»	500:—
Städning	»	1,600:—
Diverse	»	2,500:—
		<hr/>
	Summa kronor	49,115:—

I ovanstående inkomst- och utgiftsposter äro icke upptagna följande anslag

av staten:

lönetillägg för ämneslärarinnor	kronor	899: 98
ålderstillägg » »	»	1,716: 64
ålderstillägg för övningslärarinnor	»	620: 24
pensionsbidrag för ämneslärarinnor	»	315: —
pensionsbidrag för övningslärarinnor	»	156: —
		<hr/>
	Summa kronor	3,707: 86

av kommun:

ålderstillägg för ämneslärarinnor	kronor	858: 32
» » övningslärarinnor	»	310: 12
		<hr/>
	Summa kronor	1,168: 44

Vidare har styrelsen för aktiebolaget Sigrid Rudebecks skola i Göteborg, vilket bolag innehar Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium, anhållit om vidtagande av sådana åtgärder, att seminariet måtte under år 1920 erhålla ett statsunderstöd av 13,800 kronor.

Vid denna ansökning voro fogade tryckt redogörelse för seminariets verksamhet under läsåret 1917—1918, stat för seminariet för år 1920 ävensom grunder för beräkningen av nämnda stat. Staten är av följande lydelse:

Inkomster.

Terminsavgifter, nuvarande belopp	kronor	40,280:—	
Lönetillägg från staten, » »	»	600:—	
Ålderstillägg » » »	»	981:48	
» från kommunen, » »	»	493:72	
Statsanslag	»	6.300:—	kronor 48,655:20
Beräknad höjning av			
a) terminsavgifter	kronor	7.860:—	
b) statsanslaget	»	7.500:—	» 15.360:—
			<u>Kronor 64,015:20</u>

Utgifter.

Arvoden, löne- eller ålderstillägg från stat eller kommun ej inberäknade, nuvarande belopp	kronor	31,178:75	
Lönetillägg från staten » »	»	600:—	
Ålderstillägg » » »	»	981:48	
» » kommunen » »	»	493:72	
Av seminariet erlagda pensionsavgifter samt avgifter till vikariatskassan, nuvarande belopp	»	553:36	
Hyror » »	»	8,730:55	
Materiell och bibliotek » »	»	920:10	
Bränsle » »	»	2,350:—	
Lyse » »	»	325:41	
Städning » »	»	1,962:92	
Diverse utgifter » »	»	1,022:42	kronor 49,118:71
Beräknad ökning av utgifterna för			
a) löner åt lärarinnor med hel tjänstgöring... ..	»	5,023:33	
b) » » timlärare	»	3 670:99	
c) hyror	»	3.000:—	
d) materiell och bibliotek	»	1.000:—	
e) bränsle 600 kronor, f) belysning 100 kronor ..	»	700:—	
g) städning	»	600:—	
h) diverse utgiftsposter	»	900:—	» 14,894:32
Behållning	»		2:17
			<u>Kronor 64,015:20</u>

Över berörda framställningar har skolöverstyrelsen den 9 januari 1919 avgivit utlåtande.

Överstyrelsen har först erinrat därom, att, sedan vissa vid Ateneums högre flickskola och tillika vid dess folkskoleseminarium anställda lärarinnor år 1914 besvärat sig hos Kungl. Maj:t över läroverksöverstyrelsens beslut att vägra dem uppflyttning i högre lönegrad med yrkande att för sådan uppflyttning i enlighet med kungörelsen den 29 oktober 1909 an-

gående avlöning åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. få tillgodoräkna sig sin tjänstgöring vid det med flickskolan förbundna folkskoleseminariet, Kungl. Maj:tt i regeringsrätten den 3 december 1914 undanröjt det överklagade beslutet, varav dragits den slutsats, att lärarinnor vid de privata folkskoleseminarierna, såväl lärarinnor i det egentliga seminariet som ock lärarinnor i den del av seminariets övningsskola, som kunde anses ligga över de förberedande klassernas stadium, för så vitt de vore anställda vid den flickskola, med vilken seminariet vore förbundet, vore likställda med övriga lärarinnor vid statsunderstödd flickskola, på grund varav staten skulle bidraga till deras avlöning och pensionering enligt för lärarinnor vid högre flickskolor stadgade grunder. Ifrågavarande statsbidrag uppgåvos i ansökningarna utgöra för Ateneums folkskoleseminarium 3,707 kronor 86 öre och för Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium 1,581 kronor 48 öre. En följd härav hade ock blivit, att seminarierna av vederbörande kommuner erhållit understöd till lärarpersonalens avlöning liksom för lärarpersonal vid statsunderstödda flickskolor, understöd vilka i ansökningarna upptoges för det förra seminariet till 1,168 kronor 44 öre och för det senare till 493 kronor 72 öre.

Därefter redogör överstyrelsen för lärarlönenämndens yttrande rörande de privata folkskoleseminarierna.

Lärarlö-
nämndens
förslag.

I sitt den 31 maj 1918 avgivna betänkande angående de statsunderstödda privatläroverken har nämnden föreslagit,

att statsunderstöd till med högre flickskola förbundet kvinnligt folkskoleseminarium må kunna utgå dels från anslaget till statsunderstödda kvinnliga folkskoleseminarier med högst 10,000 kronor för år, dels från anslaget till ålderstillägg åt lärarpersonalen vid statsunderstödda privatläroverk med ett belopp motsvarande beloppet av de ålderstillägg, till vilka föreståndarinna och lärarinnor äro berättigade;

att såsom villkor för statsunderstöd skulle gälla, att föreståndarinna och lärarinnor åtnjuta avlöning till minst följande belopp för läsår räknat

a) föreståndarinna: 3,600 kronor i 1:a och 4,100 kronor i 2:a lönegraden samt därjämte bostad eller hyresersättning;

b) ämneslärarinna med full tjänstgöring: 2.100 kronor i 1:a, 2.400 kronor i 2:a, 2.800 kronor i 3:e, 3.200 kronor i 4:e och 3.600 kronor i 5:e lönegraden samt dessutom för undervisning i läsämne å det egentliga folkskoleseminariet minst 25 kronor för varje veckotimme, varigenom avlöningen för sådan undervisning med beräkning av 20 veckotimmar för full tjänstgöring skulle förhöjas med 500 kronor i varje lönegrad;

c) timlärarinna i läsämne: 90 kronor för varje veckotimme och för undervisning å det egentliga folkskoleseminariet 115 kronor för varje veckotimme;

d) övningslärarinna: för varje veckotimmes undervisning i teckning, välskrivning, musik eller gymnastik 75 kronor i 1:a, 90 kronor i 2:a, 102 kronor i 3:e, 114 kronor i 4:e och 126 kronor i 5:e lönegraden samt för varje veckotimmes undervisning i hus-hållsgöromål eller slöjd 70 kronor i 1:a, 75 kronor i 2:a, 87 kronor i 3:e, 99 kronor i 4:e och 111 kronor i 5:e lönegraden;

e) övningsskollärarinna: 1,900 kronor i 1:a, 2,300 kronor i 2:a, 2,650 kronor i 3:e, 3,000 kronor i 4:e och 3,350 kronor i 5:e lönegraden.

Utgångspunkten för beräkandet av lärarinnornas vid de enskilda skolorna minimilöner har för lärarlönenämnden varit avlöningsförhållandena vid statens samskolor. Med hänsyn till det mera krävande arbetet vid undervisning i läsämne å med högre flickskola förbundet gymnasium, enskilt högre lärarinneseminarium eller kvinnligt folkskoleseminarium har nämnden, såsom nyss anförts, föreslagit en förhöjning utav avlöningen för sådan undervisning med 25 kronor för varje veckotimme. Då den vid statsläroverken förefintliga skillnaden mellan extra ordinarie och ordinarie befattningshavare ej varit tillämpad i den för privatläroverken gällande lagstiftningen, har nämnden fortfarande låtit avlöningen för extra ordinarie ämneslärariinna vid statssamskola motsvara avlöningen för ämneslärarinna vid privatläroverk i första lönegraden och således för en sådan beräknat 5 lönegrader i stället för 4. Lönesatserna äro av nämnden angivna med uttryckligt förbehåll, att i den mån de av nämnden år 1914 föreslagna avlöningsbeloppen för samskolornas lärarinnor vid den då förestående löneregleringen höjas, en motsvarande höjning i samma mån vidtages med de för lärarinnepersonalen vid de enskilda läroanstalterna föreslagna beloppen.

För övningslärarinnor har nämnden föreslagit samma lönebelopp som för övningslärarinnor vid statens realskolor, men för lärarinnor vid övningsskolan samma löner som för övningsskollärarinnor vid statens folkskoleseminarier, i båda fallen med iakttagande att första lönegraden för lärarinnor vid de privata folkskoleseminarierna motsvarar avlöningen för extra ordinarie lärarinna vid statsläroanstalt.

Emellertid har nämndens ledamot Sven Nylund reservationsvis hävdad den meningen, att vid bestämmandet av avlöningen för hela lärarpersonalen, icke blott lärarinnorna i övningsskolan, vid de privata folkskoleseminarierna jämförelsen med statens folkskoleseminarier erbjuder en riktigare utgångspunkt än jämförelsen med flickskolan och flickskolegymnasiet. Samme ledamot av lärarlönenämnden har ock i anslutning till nämndens a sid. 101 uttalade uppfattning, att den för privatläroverken gällande lönelagstiftningen icke ursprungligen avsett att omfatta även lärarinnor vid de privata folkskoleseminarierna och att det följaktligen icke varit meningen, att dessa lärarinnor skulle vara delaktiga av anslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, ansett det slut, vartill nämnden kommit med avseende på de privata folkskoleseminariernas ställning i anslagshänseende, vara mindre riktigt. Nämnden har nämligen, såsom nyss nämnts, funnit tillräckliga skäl saknas att föreslå ändring i fråga om den ställning, seminariernas lärarinnor i avlönings- och statsbidragshänseende kommit att intaga, och förordat, att lärarpersonalen vid privat folkskoleseminarium fortfarande må i avseende å avlöning och statsbidrag till denna avlöning vara i tillämpliga delar likställd med lärarinnor vid de statsunderstödda privatläroverken. Reservanten utvecklar närmare sin uppfattning, att de privata folkskoleseminarierna böra intaga i såväl organisatoriskt som statsbidragshänseende en i förhållande till flickskolan fullt självständig ställning, samt yrkar, att förberedande utredning om de privata folkskoleseminariernas och deras övningsskolors ställning, lärarpersonalens avlönings- och pensionsförhållanden ävensom rörande statsbidrag till dessa läroanstalter måtte verkställas, exempelvis genom folkskolöverstyrelsen, innan frågan framlägges till avgörande inför riksdagen.

I berörda reservation har nämndens ledamot Olof Olsson förklarat sig i huvudsak instämma.

Slutligen angiver överstyrelsen sin egen mening i ämnet:

Seminarier-
nas betydelse
för lärarpro-
duktionen.

De båda seminarier, om vilka här är fråga och som ägas det ena av aktiebolaget Ateneum för flickor i Stockholm och det andra av aktiebolaget Sigrid Rudebecks skola i Göteborg, hava för sig ställt samma uppgift som statens folkskoleseminarier, nämligen utbildning av lärarkrafter för folkskolorna. Denna sin uppgift hava de enligt överstyrelsens mening fyllt på ett i det hela tillfredsställande sätt. De från sagda seminarier utexaminerade lärarinnorna hava utgjort ett avsevärt tillskott till antalet från statens folkskoleseminarier utgående folkskollärarinnor. Tager man i betraktande den rådande bristen på examinerade lärarkrafter för folkskolorna, måste man, vilken uppfattning man principiellt sett må hysa om lämpligheten av att utbildningen av lärarkrafter för folkskolorna till viss del besörjes av enskilda, erkänna, att ifrågasvarande seminarier fyllt ett verkligt behov och att ett upphörande av deras verksamhet skulle medföra en betänkelig minskning av den ändock allt för ringa tillgången på lärarkrafter för folkskolorna. Det synes därför under förhandenvarande förhållanden vara av vikt, att ifrågasvarande läroanstalter erhålla erforderligt ekonomiskt understöd.

Seminarier-
nas förhållan-
de till de
flickskolor,
med vilka de
äro för-
bundna.

Såsom nämnts ägas seminarierna av aktiebolag, vilkas huvuduppgift är att uppehålla flickskolor. Detta förhållande samt det organisatoriska samband, som äger rum mellan seminarierna och de flickskolor, med vilka de äro förenade, har medfört, att, såsom av lärarlönenämndens utredning framgår, deras ställning är i vissa hänseenden oklar. Vad Ateneums folkskoleseminarium vidkommer invecklas förhållandena än ytterligare därigenom, att detsamma är på det intimaste förbundet med ett av samma aktiebolag uppehållet småskoleseminarium. Det rådande sambandet mellan ifrågasvarande läroanstalter och de i det föregående berörda konsekvenser detta medfört beträffande seminariernas rätt till bidrag från stat och kommun till lärarpersonalens avlöning m. m. framgår av den utredning, som förebragts i lärarlönenämndens förutnämnda betänkande. Det torde böra erinras, att det organisatoriska och ekonomiska sambandet med de läroanstalter, med vilka seminarierna äro förbundna, är väsentligt intimare i fråga om Ateneums seminarium än i fråga om det Rudebeckska seminariet.

Vad i nämnda betänkande anförts synes giva vid handen, att det vore önskvärt, att seminarierna i fråga erhöles en klarare och mera självständig ställning. Lönenämndens majoritet har icke i sitt betänkande dragit de fulla konsekvenserna av de föreliggande fakta utan ansett, att den nuvarande ställningen skulle kunna i det väsentliga bevaras, även sedan en löneroglering för lärarpersonalen genomförts samt därav betingad höjning av statsbidragen ägt rum.

Nämndens ledamot Nylund har däremot såsom redan nämnts i en utförligt motiverad reservation påyrkat seminariernas skiljande från de läroanstalter, med vilka de nu äro sammankopplade, och deras organiserande såsom fullt självständiga institutioner. I fråga om lärarpersonalens löneroglering har han påyrkat en högre löneskala än den, som föreslagits av nämndens majoritet.

Då ifrågasvarande seminarier begynte sin verksamhet, torde det i åtskilliga hänseenden hava medfört fördelar, att de ägde stödet av sedan länge befintliga, fast grundade läroanstalter med stadgat anseende. Möjligen kan detta samband också alltförd i organisatoriskt hänseende bereda vissa fördelar samt något minska kostnaderna för seminariernas uppehållande. Enligt överstyrelsens mening tala dock så starka skäl av både principiell och praktisk art för den av reservanten Nylund inom lärarlönenämnden framlagda ståndpunkten, att överstyrelsen anser sig böra i princip i det hela ansluta sig därtill. Överstyrelsen finner alltså riktigast, att seminarierna organisatoriskt

och ekonomiskt helt skiljas från de flickskolor, med vilka de nu stå i ett mer eller mindre fast sammanhang. Vad däremot angår sambandet mellan Ateneums folkskoleseminarium och det i förening därmed uppehållna småskoleseminariet, lärer det icke kunna förnekas, att detta ur organisatoriska och även rent pedagogiska synpunkter har beaktansvärda skäl för sig, och nämnda samband torde icke heller vara ägnat att principiellt sett väcka samma betänkligheter som sammankopplingen med en flickskola.

Överstyrelsen kan emellertid icke bortse från att det just för närvarande erbjuder stora svårigheter att genomföra den boskillnad, som ur principiell synpunkt synes önskvärd och riktig. En förutsättning för avvecklingen av det rådande sambandet är givetvis, att den framtida ställningen för de läroanstalter, med vilka seminarierna äro bundna, skall vara någorlunda klar. Så är emellertid icke fallet, i det dels flickskolornas framtida ställning skall komma under utredning genom den av Kungl. Maj:t den 31 december 1918 tillsatta skolkommissionen, dels framställning till 1919 års riksdag förebådats angående reformering av småskoleseminarierna.

Överstyrelsen finner sig vid sådant förhållande icke kunna för närvarande framlägga slutgiltigt förslag i fråga om seminariernas organisatoriska ställning eller till lönerreglering för deras lärarpersonal. Vad särskilt angår frågan om lönerreglering för lärarpersonalen, torde böra beaktas, att läroverstyrelsens förslag härutinnan icke kan läggas till grund för en framställning till riksdagen redan av det skäl, att utgångspunkten för detta förslag, nämligen avlöningen för lärarinnor vid statens skolor, av 1918 års riksdag bestämts till andra belopp än som av nämnden föreslagits. Överstyrelsen måste därför inskränka sig till att såsom en provisorisk åtgärd inom ramen av nu bestående organisatoriska förhållanden föreslå den ökning av anslagen till seminarierna, som betingas av det närvarande ekonomiska läget och dess oundgängliga krav på en höjning av lärarpersonalens avlöning.

Såsom en konsekvens härav förutsätter överstyrelsen, att någon ändring för närvarande icke skulle vidtagas i fråga om de förutberörda förmåner beträffande bidrag av stat och kommun till lärarpersonalens avlöning m. m., som seminarierna nu äro i åtnjutande av.

Vad då beträffar beräkningen av de anslagsbelopp, som nu böra beviljas seminarierna, torde man, då det nu gäller provisoriska åtgärder, böra så långt som möjligt ansluta sig till de grunder, enligt vilka de hittills beviljade anslagen utgått. Såsom förut nämnts, hava de hittills utgående anslagen till seminarierna beräknats sålunda, att för varje klass skulle utgå ett belopp motsvarande avlöningen i lägsta lönegraden för en ordinarie kvinnlig ämneslärare vid statens folkskoleseminarium. Denna grund torde fortfarande böra iakttagas. Men dessutom synas seminarierna vara i behov av något understöd för förbättrande av avlöningen såväl åt lärarinnorna i övningsskolorna som ock åt övningslärarinnorna, från vilka en särskild framställning i sådant syfte föreligger, på det att även dessa båda lärarinnegrupper vid de privata folkskoleseminarierna må i avlöningshänseende kunna komma till en ställning, som motsvarar de anspråk, vilka ställas på dem i jämförelse med samma lärarinnegrupper vid statens seminarier. Därjämte torde ock avseende böra fästas vid styrelsens för Göteborgs kvinnliga seminarium framställning angående understöd från statens sida beträffande den särskilda klass, som är anordnad vid detta seminarium för utbildning av kvinnliga studenter till folkskollärarinnor genom ettårig kurs.

Om avlöningen för en kvinnlig ämneslärare i lägsta lönegraden vid statens folkskoleseminarium skall läggas till grund för beräkningen av det för varje klass behöfliga statsunderstödet, uppstår frågan, huruvida avlöningen för kvinnlig lektor bör tagas till

Lärarpersonalens avlöning

Beräkning av statsunderstödet till seminarierna.

utgångspunkt i detta avseende. Då de privata seminarierna åtminstone icke för närvarande gärna kunna upptaga tävlan med statens seminarier för anställning av formellt lektorskompetenta lärarinnor men otvivelaktigt kunna räkna på att erhålla de mest dugande krafterna bland de lärarinnor, som icke hava full formell kompetens för lektorat, synes avlöningen för kvinnlig adjunkt på övergångsstat vid statens folkskoleseminarier vara den mest lämpliga utgångspunkten. Alldenstund denna enligt gällande löneroglering utgör 3,600 kronor i lägsta lölegraden, skulle ett statsunderstöd av 10,800 kronor för vart och ett av de privata seminarierna vara behöfligt. För att möjliggöra förhöjning av övningsskollärarinnornas och övninglärarinnornas löner anser överstyrelsen varje seminarium behöva ett belopp av 2,500 kronor. Det erforderliga statsunderstödet för vardera seminarier skulle således utgöra 13,300 kronor. För den särskilda studentklassens uppehållande vid Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium har seminariets styrelse hemställt om ett statsunderstöd av 3,000 kronor. Härtill förordar överstyrelsen bifall, under erinran att antalet undervisningstimmar i läsåmnen i denna klass är något mindre än i övriga klasser. Det sammanlagda understödet till Göteborgs kvinnliga seminarium skulle i enlighet härmed uppgå till 16,300 kronor.

Villkor för statsunderstödet utgående.

Vad beträffar villkoren för statsbidragens utgående, torde dessa liksom hittills böra bestämmas av Kungl. Maj:t, och torde i det hela kunna bliva desamma som de för år 1919 gällande. Då den begärda förhöjningen av understöden motiverats med hänvisning till behovet av förhöjda löner för lärarpersonalen, läser uttrycklig föreskrift böra meddelas därom, att de belopp, varmed statsbidragen höjas, skola användas till ökning av avlöningen för lärarpersonalen vid seminarierna och de med dem förenade övningsskolorna. Och då vidare seminariets ämneslärarinnor i enlighet med vad förut anförts torde böra erhålla minst samma avlöning som kvinnlig adjunkt på övergångsstat, synes jämväl härom föreskrift böra meddelas såsom villkor för statsbidragets erhållande.

Departementschefen.

Otvivelaktigt fylla de båda ifrågavarande seminarierna för närvarande ett verkligt behov. Så länge så är förhållandet, böra de tydligen av staten i tillbörlig grad understödjas.

Beträffande dessa seminariers organisation och ekonomiska förhållanden delar jag fullständigt skolöverstyrelsens mening, att det ur flera synpunkter vore fördelaktigast, om de i sagda avseenden skildes från de flickskolor, med vilka de nu äro sammankopplade, och sålunda erhöles en klarare och mera självständig ställning. Därigenom skulle givetvis bringas större reda, bland annat i fråga om statsunderstöden till såväl seminarierna själva som nämnda flickskolor. Det synes mig också nödvändigt, att en sådan skilsmässa snarast möjligt kommer till stånd. Då emellertid frågan om flickskolornas framtida ställning för närvarande är under utredning, torde denna skilsmässa få tills vidare anstå.

En åtgärd, som dock omedelbart måste vidtagas, är en sådan ökning av statsbidraget till ifrågavarande seminarier, som möjliggör avlöningsbeloppens höjande för seminariernas lärarpersonal. När riksdagen första gången beviljade understöd av statsmedel till enskilt folkskoleseminarium,

uppställdes som norm, att understödet skulle utgå för varje seminarieklass med ett belopp, som motsvarade avlöningen till en kvinnlig adjunkt i första lönegraden vid statens folkskoleseminarier. Då denna avlöning utgjorde 2,100 kronor och seminariet hade 3 årsklasser, kom hela understödet att belöpa sig till 6,300 kronor för år. Med detta belopp har det ock, såsom förut nämnts, hittills utgått. I likhet med överstyrelsen finner jag lämpligt, att samma norm fortfarande följes, därvid avlöningen åt kvinnlig adjunkt på övergångsstat bör läggas till grund för beräkningen av understödet. För vart och ett av de båda seminarierna skulle understödet då komma att utgöra 10,800 kronor.

Men det synes även vara skäligt, att något understöd därutöver får utgå till avlöningens höjande för seminariernas övningsskollärare och övningslärare. Överstyrelsen har för detta ändamål föreslagit ett belopp av 2,500 kronor till varje seminarium, och detta belopp torde icke vara för högt tilltaget. Sammanlagda statsbidraget till varje seminarium skulle då uppgå till 13,300 kronor. Däremot kan jag lika litet nu som vid föregående tillfälle, då ansökan om särskilt understöd av statsmedel för studentklassen vid seminariet i Göteborg förelåg, förorda framställningen om statsunderstöd åt denna, enär elevantalet i denna klass är jämförelsevis litet och, enligt vad styrelsen för nämnda seminarium meddelat, tenderar att alltjämt minskas.

I fråga om de villkor, som böra gälla för statsbidragets utgående, ansluter jag mig till överstyrelsens förslag med särskilt betonande därav, att höjningen i statsbidraget skall uteslutande användas till ökande av lärarpersonalens avlöning på sätt överstyrelsen angivit. Det närmare bestämmandet av villkoren torde böra överlämnas åt Kungl. Maj:t.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att till understöd åt vartdera av Ateneums folkskoleseminarium och Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium anvisa på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag, högst 13,300 kronor, eller tillhoppa högst 26,600 kronor att utgå på de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställa biföll Hans Maj:t Konungen; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hemming Gadd.